

Handleiding voor criterium 5 van FairTradeGemeente

Voor trekkersgroepen van
(Kandidaat)
FairTradeGemeenten

**FAIRTRADE
GEMEENTE**

www.fairtradegemeenten.be

Inhoud

WAAROM EEN HANDLEIDING?	p 3
NAAR EEN PERFECTE SAMENSTELLING	p 4
- PERFECTE SAMENSTELLING	
- WERVING	
- ONTHAAL	
- DE TREKKERSGROEP EN ANDERE ORGANISATIES	
HET BELANG VAN PLANNING	p 8
- DOELSTELLING VAN DE PLANNING	
- INHOUD VAN DE PLANNING	
- TAKENPAKKET VAN ELKE TREKKER	
VERZEKERING VOOR TREKKERSGROEPEN	p 11
BIJLAGE	p 12
CONTACT	p 15

Colofon

Redactie: Nationale stuurgroep FairTradeGemeente
Lay-out: Oxfam-Wereldwinkels
Verantwoordelijke uitgever: Lily Deforce
Druk: Druk in de Weer, Gent
September 2009

Waarom een handleiding?

FairTradeGemeente is een campagne die verschillende actoren in een gemeente samenbrengt rond het thema eerlijke handel en lokale consumptie en productie van duurzame voedingsproducten. Criterium 5 van de campagne vraagt heel concreet naar de oprichting van een trekkersgroep om de 5 andere criteria van de campagne te behalen.

Deze handleiding neemt je mee doorheen het proces van samenstelling van de groep en planning van de campagne binnen de groep. Allemaal nuttige tips om met een gemotiveerde groep te starten en verder te werken. Daarnaast vind je in

deze handleiding ook informatie over de verzekering die FairTradeGemeente voor alle trekkersgroepen heeft afgesloten.

Geef voldoende aandacht aan het samenstellen en organiseren van deze trekkersgroep. Alleen op die manier blijft de campagne groeien en haal je met de hele groep plezier uit de realisaties.

We wensen je alvast veel succes én veel plezier met de hele trekkersgroep!

Naar een perfecte samenstelling

4

Perfecte samenstelling

Stel, je kan jouw perfecte trekkersgroep samenstellen. Dan is dit een lijstje van mensen die je zeker kan aanspreken:

- Ambtenaar verantwoordelijk voor ontwikkelingssamenwerking, duurzaamheid, milieu, ...
- Vrijwilligers van Oxfam-Wereldwinkels, Vredeseilanden en 11.11.11
- Uitbaters van winkels en horeca
- Kaderleden van bedrijven
- Iemand met ervaring met persrelaties, communicatie
- Leden van de jeugdbewegingen
- Leerkrachten of schooldirecteurs
- Landbouwers of mensen die ervaring hebben met duurzame landbouw

Wanneer jouw gemeente bestaat uit verschillende deelgemeenten, dan tracht je zoveel mogelijk deelgemeenten vertegenwoordigd te krijgen in de groep. Hoe groter de diversiteit in de groep, hoe beter.

Werving

■ Werving en onthaal zijn zaken waar je aan blijft werken.

Mensen enthousiast maken om mee te werken aan de campagne kan enkel als de trekkersgroep reeds gemotiveerd is. Probeer dus ook tijdens de campagne bijkomende vrijwilligers te motiveren om aan te sluiten bij de trekkersgroep. Nieuw bloed geeft vaak ook nieuwe impulsen en ideeën.

■ Vrijwilligerswerk is als een ruilrelatie.

Lid zijn van een trekkersgroep moet gebaseerd zijn op een mooi evenwicht tussen geven en nemen. Daarom is het goed om even stil te staan bij wat je als groep kan geven en wat je wil krijgen.

Wat heeft een trekkersgroep te bieden aan de leden?

- ◆ Ervaring opbouwen op vlak van de 6 criteria
- ◆ Kennis verwerven over fair trade en lokale consumptie en productie van duurzame voedingsproducten
- ◆ Deelname aan een campagne van 4 grote organisaties (Oxfam-Wereldwinkels, Vredeseilanden, 11.11.11 en Max Havelaar)
- ◆ Relatie opbouwen tussen de organisatie waarin men reeds actief is en andere aanwezige organisaties
- ◆ Contacten leggen met mensen van het gemeentebestuur
- ◆ Ruimte voor zelfontplooiing en verantwoordelijkheid dragen
- ◆ Waardering voor het geleverde werk
- ◆ Vormingsmomenten (lokaal en nationaal)
- ◆ Nuttige tijdsbesteding
- ◆ Een gezellige groep waar amusement van belang is
- ◆ Verzekering (zie verder in deze handleiding)

■ **Vrijwilligers willen duidelijkheid: wat wordt er van hen verwacht?** Op basis van een duidelijke taakverdeling kan je op zoek gaan naar de geknipte persoon. De juiste persoon op de juiste plaats is namelijk cruciaal.

FairTradeGemeente vergemakkelijkt de taakverdeling omdat er gewerkt wordt met 6 verschillende criteria. Elk criterium heeft andere eigenschappen en trekt ook andere mensen aan. De taken kunnen dus mooi afgebakend worden.

Wat verwacht een trekkersgroep van de leden?

- ◆ Engagement voor lange of korte periode: hoe lang precies?
- ◆ Engagement voor een duidelijk afgebakende taak: bijvoorbeeld de contacten met de gemeentelijke raad voor lokale economie, de contacten met de landbouwrap, de resolutie opstellen, een persbericht opstellen en versturen, ...
- ◆ Aanwezigheid op grotere activiteiten zoals een zoektocht of een ontbijt
- ◆ Aanwezigheid op de vergadering: hoe vaak wordt er vergaderd? Moet iedereen op elke vergadering aanwezig zijn? Hoe lang duurt de vergadering? Wie maakt het verslag?

■ **Inpraak in de taakverdeling is daarbij van groot belang.**

Let er op dat iedereen zijn zegje kan doen en zelf zijn voorkeur kan uitspreken voor een bepaalde taak.

■ **Afspraken maak je van bij het begin.**

Spreek duidelijk af wat het minimumengagement is dat je van een trekker zal verlangen. Durf dit duidelijk te formuleren van bij het begin zodat je er indien nodig naar kan verwijzen en op terugvallen. Wees echter ook flexibel in bepaalde afspraken.

■ **Mensen letterlijk aanspreken voor deelname aan de trekkersgroep is de meest efficiënte optie.**

Je kan dit persoonlijk doen of in groep (bijvoorbeeld in de adviesraad). Denk op voorhand goed na over de boodschap:

- De doelstelling en werking van de campagne in jouw gemeente
- De taak/taken waarvoor je vrijwilligers zoekt
- Welke mensen je zoekt
- Wat je te bieden hebt
- Hoe en waar iemand zich kan aanbieden of meer informatie kan krijgen

Formuleer de boodschap altijd positief en beperk het tot de belangrijkste elementen. Een duidelijke taakomschrijving laat de kandidaten toe om na te gaan of de taak in de lijn ligt van wat ze graag willen doen.

Onthaal

■ **Een goed onthaal is cruciaal** om ervoor te zorgen dat mensen zich snel thuis voelen in de groep en zich nuttig voelen. Indien het over één of twee personen gaat, dan kan je met hen een keer afspreken voor ze naar de vergadering komen. Wanneer je meerdere trekkers hebt kunnen werven, dan is het een goed idee om een **onthaalavond** in te richten voor alle kandidaat-vrijwilligers.

Bekijk de avond echt als een verkenningsronde.

Wat zijn de verwachtingen van de mensen? Wat is hen nog niet helemaal duidelijk? Waar zien zij hun taak liggen? Uiteindelijk zou je moeten komen tot een ruwe taakverdeling. Enkele vrijwilligers nemen al een verantwoordelijkheid op zich, anderen sluiten zich nog bij hen aan. Vraag niet te snel te veel van mensen, maar laat hen wel duidelijk merken dat er bepaalde verwachtingen zijn.

Sluit de avond af met een informeel moment

waarop de vrijwilligers elkaar beter kunnen leren kennen. Een drankje op dezelfde plaats of op café zorgt voor de leuke sfeer die mensen verwachten binnen het vrijwilligerswerk.

De trekkersgroep en andere organisaties

■ **In de meeste gemeenten is er een adviesraad voor ontwikkelingsamenwerking aanwezig.** Uit onderzoek in de provincie Vlaams-Brabant blijkt dat het geen goed idee is om de trekkersgroep te laten samenvallen met de adviesraad. Dit is een te grote groep waar verschillende belangen spelen die de campagne sterk kunnen vertragen. Wel is het nuttig om afspraken te maken met de raad zodat zij op de hoogte blijft van de vorderingen in de campagne en zodat samenwerken voor acties of evenementen mogelijk is.

De trekkersgroep kan een subgroep zijn binnen de adviesraad, maar het is belangrijk om apart te vergaderen en om er zoveel mogelijk externe actoren bij te betrekken.

■ **Een relatie met het gemeentebestuur is ook van heel groot belang.** Een schepen of burgemeester kan veel doen bewegen in de gemeente. Een ambtenaar kan waken over een lange termijn visie zodat het een duurzaam project wordt. Uit het onderzoek blijkt het een goede keuze te zijn om de ambtenaar aan te stellen als contactpersoon van de groep, op voorwaarde dat er ook een niet-ambtenaar de campagne mee coördineert. Samenwerking tussen het middenveld en het gemeentebestuur heeft op die manier de beste kans op slagen.

Het belang van planning

FairTradeGemeente werkt met vrijwilligers. Hun tijd is kostbaar. Dit wil zeggen dat de trekkersgroep niet mag aanmodderen. Zorg daarom voor een goede planning.

Doelstelling van de planning

Een jaar- of meerjarenplanning zorgt ervoor dat je goed onthoudt wat de missie van de campagne in jouw gemeente is en wat je heel concreet wil bereiken. Je bepaalt doelstellingen in de periode voor het behalen van de titel en je bepaalt doelstellingen net na het behalen van de titel. Je spreidt de doelstellingen nadien over enkele jaren uit en bekijkt of het haalbaar is.

Een meerjarenplanning kijkt verder dan het behalen van de titel. Het is belangrijk om ruim voor het behalen van de titel te bekijken wat je na de titel nog wil bereiken. Op die manier houd je de trekkersgroep samen rond een engagement dat concreet genoeg is om gemotiveerd te blijven.

Inhoud van de planning

■ **Je start de campagne met een meerjarenplanning.** Voor de komende 3 jaren teken je uit waar je met de campagne naartoe wil.

- ◆ Wat willen we bereiken met het gemeentebestuur? Bv. Elk jaar 1 extra nieuw fairtradeproduct.
- ◆ Hoeveel winkels en horecazaken willen we engageren? Bv. Binnen 2 jaar het vereiste aantal voor de titel en nadien een groei van 25% elk jaar opnieuw. Welke acties zetten we hiervoor op touw?
- ◆ Welke zijn de grote winkels en restaurants waar we zeker verandering willen brengen? Bv. Elk jaar opnieuw focus op één supermarkt.
- ◆ Welke bedrijven willen we in onze gemeente engageren? Kies er enkele uit voor de eerste jaren en enkele grotere voor de volgende jaren.
- ◆ Welke organisaties kunnen we in 3 jaar tijd overtuigen?
- ◆ Wat willen we bereiken met de scholen? Bv. Alle scholen consumeren fairtradeproducten en binnen 3 jaar hebben ze minstens 1 grote actie gedaan die past in de campagne (een Wereldwinkel op school gestart, deelgenomen aan Change the Food, ...)
- ◆ Hoe vaak willen we de pers halen? Bv. Binnen 3 jaar willen we op de regionale televisie geweest zijn en willen we minstens 10 keer in de lokale kranten verschenen zijn.

- ◆ In welke richting moet onze trekkersgroep evolueren?
- ◆ Welk project willen we uit de grond stampen of verbeteren met onze landbouwers?
- ◆ Wat plannen we voor de Week van de Fair Trade in de komende 3 jaren?
- ◆ Welke andere acties willen we nog opzetten? Bv. Een infozuil aanmaken, een fietstocht uitstippelen langs duurzame landbouwers, een jaarlijkse spaaractie met fairtradeproducten opzetten, een debat organiseren voor bedrijven, ...

■ **Dan maak je jaarlijks naar het einde van het jaar een jaarplanning voor het komende jaar op.** Deze planning geeft aan wat je dat jaar wil doen, wanneer je het wil plannen, wie verantwoordelijk is en wie ondersteuning biedt.

■ **Op basis van de jaarplanning kan je duidelijk afspreken wat de taken zijn van elke trekker.** Zo weet iedereen wat er van hem/haar verwacht wordt en kan je hier, indien nodig, nadien op terug komen. Zorg er wel voor dat iedereen inspraak heeft zodat er geen onenigheid kan ontstaan doorheen het jaar.

Van zodra je met jouw gemeente de titel behaald hebt, moet je jaarlijks een planning invullen en het voorbije jaar evalueren. Dit betekent een jaarlijkse bevestiging van de titel. De documenten voor deze planning vind je op de website onder 'Wat na de titel?'

Takenpakket van elke trekker

■ **Het takenpakket van elke trekker omvat taken op maat van de persoon.** Voor een blijvende motivatie maak je realistische afspraken (niet te veel taken) aangepast aan de verwachtingen van de trekker.

■ **Het is belangrijk om het gevoel te hebben dat je noodzakelijk bent voor de groep.** Een bepaalde verantwoordelijkheid krijgen bindt een trekker aan de groep. De taken worden op die manier mooi verdeeld en je weet bij wie je terecht kan met een vraag of probleem. Het kan een goed idee zijn om de taken te verdelen over kleine groepjes van mensen. Nieuwkomers kunnen aansluiten bij een groepje en stilletjes aan verantwoordelijkheden opnemen.

■ **In bijlage vind je een engagementsfiche.** Dit is een leuke manier om zicht te krijgen op de gewenste taakverdeling van de trekkersgroep, bijvoorbeeld bij de start van een nieuw werkjaar. Trekkersgroepen kiezen zelf of ze deze fiches willen gebruiken of niet. Voor sommige groepen zal het een handig hulpmiddel zijn, voor anderen eerder overbodig.

■ **Een leuke methodiek om de taakverdeling op te starten of eens onder de loep te nemen, is de takentaart:**

- Maak met de verschillende taken een taart. Iedere taak is een taartstuk van de ganze campagne. Voorzie per taak evenveel taartstukken als het aantal vrijwilligers

dat je daarvoor nodig hebt (bijvoorbeeld 2 vrijwilligers om 6 scholen op te bellen en te bezoeken)

- De taartstukken liggen in het midden van de tafel
- De vrijwilligers kiezen de taartstukken die het best aansluiten bij hun wensen (niet bij wat ze op dat moment al doen)
- Nadien volgt er een groepsbespreking: wie heeft wat gekozen en waarom? Heeft iemand een taartstuk niet kunnen kiezen omdat het op was, kunnen we daar wat mee doen, bijvoorbeeld de taakverdeling verder opsplitsen of duobanen creëren? Welke taartstukken blijven liggen, wil iemand nog een stuk nemen, onder welke voorwaarden, of moeten we gericht nieuwe mensen zoeken voor deze taken?
- Rond de bespreking af met een aantal werkpunten: taakverdeling, afspraken en werving van nieuwe trekkers

Verzekering

voor trekkersgroepen

11

Voor de activiteiten die je als trekkersgroep organiseert in het kader van de campagne, kan je beroep doen op een verzekering, afgesloten door FairTradeGemeente nationaal.

■ De verzekering bestaat uit twee onderdelen:

- ◆ Burgerlijke aansprakelijkheid voor schade aan derden tijdens een activiteit
- ◆ Lichamelijke ongevallen tijdens een activiteit en op weg van/naar de activiteit

■ De procedure verloopt als volgt:

De verantwoordelijke voor de activiteit (in de meeste gevallen is dit de contactpersoon van de trekkersgroep) neemt minimum vier werkdagen voordat de activiteit plaatsvindt, contact op met de coördinatie van de campagne (02/894.46.26 of info@fairtradegemeenten.be). Daarbij maak je deze gegevens over:

- ◆ Naam contactpersoon, adres en telefoonnummer
- ◆ Naam van de geplande activiteit, plaats en datum
- ◆ Schatting van het aantal aanwezig vrijwilligers
- ◆ Korte omschrijving van de inhoud van de activiteit

■ **Als er zich tijdens de activiteit een ongeval of schadegeval voordoet**, neemt de verantwoordelijke op de eerst volgende werkdag contact op met de coördinatie van de campagne. In samenspraak met de verantwoordelijke zorgt de coördinatie dan voor de verdere afhandeling van het shadedossier.

■ **Voor meer informatie over deze verzekering**, kan je best contact opnemen via 02/894.46.26 of info@fairtradegemeenten.be.

Beste leden van de trekkersgroep,

Na de Kerstdagen komt er een nieuw 'werkjaar' aan voor onze groep. Zoals elk jaar willen we jullie vragen om deze engagementsfiche in te vullen, zodat we weten wie waaraan kan en wil meewerken. Voor je alles begint in te vullen, wil ik je vragen om de uitleg bij de vragen goed te lezen zodat er geen misverstanden kunnen ontstaan.

Persoonlijke gegevens

◆ Voornaam

.....

◆ Naam

.....

◆ Geboortedatum

.....

◆ E-mailadres

.....

◆ Telefoon en/of Gsm

.....

◆ Lid van een organisatie? Welke?

.....

■ Algemene rol in de trekkersgroep

Wie wil zich opgeven als kernlid? De kerngroep bepaalt de dagelijkse gang van zaken en neemt de belangrijkste beslissingen. De kerngroep komt ongeveer 1 maal per maand samen

Ik doe mee als kernlid

Ik wil actief deelnemen en taken op mij nemen

Ik ben sympathisant en wil helpen bij activiteiten

■ Vergaderingen

Indien er vergaderingen zijn, dan ben ik meestal vrij op:

maandagavond

dinsdagavond

woensdagavond

donderdagavond

vrijdagavond

zaterdagvoormiddag

zaterdagnamiddag

Indien de vergadering plaats vindt op een weekdag, dan verkies ik het volgende uur:

...

...

■ Werkgroepen

Bij dit onderdeel duid je aan in welke werkgroep je graag betrokken wil zijn. Je kan bij verschillende werkgroepen tegelijk betrokken zijn. Kies vooral voor wat je ligt en wat je graag doet.

Bij elke werkgroep vind je wat uitleg over de inhoud van de werkgroep:

□ Werkgroep criterium 1:

- ◆ Voorbereiding resolutie: opmaak, plaatsen op agenda van gemeenteraad, aanwezig zijn bij stemming, getekende resolutie kopiëren en opsturen naar FairTradeGemeente
- ◆ Sensibilisering: mensen op het gemeentehuis warm maken voor fair trade en de campagne.
- ◆ Verzamelen van aankoopbewijzen van de fairtradeproducten
- ◆ Aansporen tot communicatie vanuit gemeentebestuur en verzamelen van communicatie-initiatieven

□ Werkgroep criterium 2:

- ◆ Winkels: opstellen strategie, uitwerken strategie (oa. aanspreken winkeliers), bijhouden verklaringen op eer en opsturen naar FairTradeGemeente, voorstellen voor communicatie
- ◆ Restaurants: opstellen strategie, uitwerken strategie (oa. aanspreken horeca-uitbaters), bijhouden verklaringen op eer en opsturen naar FairTradeGemeente, voorstellen voor communicatie

□ Werkgroep criterium 3:

(kan nog verder opgesplitst worden)

- ◆ Bedrijven: opstellen strategie, uitwerken strategie (oa. aanspreken bedrijfsleiders), bijhouden verklaringen op eer en opsturen naar FairTradeGemeente, voorstellen voor sensibilisering binnen het bedrijf en communicatie
- ◆ Scholen: opstellen strategie, uitwerken strategie (oa. scholen aanspreken met educatief aanbod), bijhouden verklaringen op eer en opsturen naar FairTradeGemeente, voorstellen voor educatie en communicatie
- ◆ Organisaties: opstellen strategie, uitwerken strategie (oa. organisaties aanspreken en medewerking vragen), bijhouden verklaringen op eer en opsturen naar FairTradeGemeente, voorstellen voor communicatie en acties

□ Werkgroep criterium 4:

- ◆ Media-aandacht: pers op de hoogte houden van acties, evenementen en vooruitgang van de campagne: contacten, persartikels schrijven en opvolging
- ◆ Bevolkingssteun: organisatie van een groot evenement om naar buiten te komen met de campagne

□ Werkgroep criterium 5:

- ◆ Samenstellen van een trekkersgroep: werving, onthaal en motivatie van de groep

Werkgroep criterium 6:

- ◆ Uitwerken van minstens 1 initiatief: contact opnemen met gerelateerde actoren (landbouwers, milieuraad, organisaties, ...), in samenwerking met hen een initiatief plannen, coördinatie van het initiatief, bewijsstukken bijhouden en opsturen naar FairTradeGemeente, communicatie

Werkgroep website:

- ◆ Gemeentepagina op www.fairtradegemeenten.be up to date houden
- ◆ Pagina op website van de gemeente bijwerken
- ◆ Eigen website

Vorming

Ik zou graag een vorming krijgen rond:
FairTradeGemeente in het algemeen

- Wat is fair trade?
- Wat is lokale consumptie en productie van duurzame voedingsproducten?
- Andere:

Nieuwe leden

Mogelijke nieuwe leden in de trekkersgroep zijn altijd welkom. Ik geef hierbij het adres op van mensen die ik zelf wil aanspreken om mee te werken.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

We willen je alvast bedanken voor het invullen van deze fiche. Gelieve deze ingevulde formulieren ten laatste tegen november aan te bezorgen, zodat we de planning kunnen opmaken voor een volgend werkjaar.

Contact

15

FairTradeGemeente
Edinburgstraat 26
1050 Brussel
02/894.46.26
info@fairtradegemeenten.be
www.fairtradegemeenten.be

Voor meer informatie over de
campagne kan je terecht op
www.fairtradegemeenten.be.

Nuttige adressen

Max Havelaar
Edinburgstraat 26
1050 Brussel
02/894.46.20
www.maxhavelaar.be

Oxfam-Wereldwinkels
Ververijstraat 17
9000 Gent
09/218.88.99
www.oww.be

Vredeseilanden
Blijde Inkomststraat 50
3000 Leuven
016/31.65.80
www.vredeseilanden.be

11.11.11
Viasfabriekstraat 11
1040 Brussel
02/536.11.11
www.11.be

**FAIRTRADE
GEMEENTE**
www.fairtradegemeenten.be

149 • V.U.: Lily Deforce p/a Edinburgstraat 26, 1050 Brussel, sept. 2009

